

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Julkiisuuslain soveltamisen laajentaminen julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja hallintotehtävien hoitamiseen ehdotetussa muodossaan on tulkinnanvarainen ja epäselvä. Tahot, joihin julkisuuslakia mahdollisesti jatkossa sovellettaisiin, pitäisi pystyä tarkemmin määrittelemään ja monet tahot tarvitsisivat tukea tehtävän hoitamisesta selviytymiseen. Mietintö jättää toistaiseksi epäselväksi, mihin tarpeeseen näin mittava laajennus vastaisi. Hallitusohjelmasta ei löydy tahtotilaa lain soveltamisalan laajentamiseen, eikä mietinnössä ole esitetty riittäviä juridisia tarpeita muutoksen toteuttamiseen. MTK ei vastusta julkisuuslain soveltamisalan laajentamista, mutta emme myöskään tunnista sellaisia julkisuuslain puutteita, joita varten hallinnon työmäärän ja byrokratian lisääminen olisi perustua ja välttämätöntä.

Vaikutustearvioita soveltamisalan laajentamisesta ei ole tehty vielä riittävästi.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

Mietinnössä nostetaan esiin, että Suomen turvallisuusympäristöön on kohdistunut viime aikoina perustavanlaatuisia muutoksia, jonka vuoksi erilaisia turvallisuusvaikutuksia koskevaa arviointia on syytä täydentää ottaen huomioon myös alla mainitut näkökohdat maatalouden kannattavuuden varmistamisesta sekä alkutuottajan neuvotteluaseman vahvistamisesta.

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

Asiakirjan määritelmästä ja datasta

Asiakirjan määritelmän selkiyttäminen jatkossa olisi toivottava uudistus.

Maataloustuotannosta jo nyt kerättyjen laajojen julkisten datavarantojen avoimuus sekä yksityisten toimijoiden maataloustoiminnasta keräämän datan määrän jatkuva kasvaminen voi johtaa maatalojen neuvotteluvoiman heikentymiseen. MTK ei pidä toivottavana kehitystä, jossa ajantasaista dataa ja tietoa maanviljelijöiden tai metsänomistajien tuotantotekijöistä sekä liikesalaisuuden piiriin kuuluvista asiakirjoista tai muista liikesalaisuuksiksi luokiteltavista asioista saatettaisiin julkiseksi entistä suuremmassa määrin. Toimialalla, jossa neuvotteluvoima on rakenteellisista ja muista syistä vakavasti epätasapainossa, on viranomaisen pidättäytyttävä antamasta tietoja maatalousyrittäjien tai metsänomistajien liikesalaisuuksia sisältävistä asiakirjoista tai viranomaisen hallussa olevasta yrittäjien dynaamisesta datasta, eli datasta, joka päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti.

Maataloustuotantoa koskevien viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen saatavuuden helpottamisesta tulee pidättäytyä myös sillä perusteella, että maataloustuotannon tukeminen julkisista varoista tulee mitä todennäköisemmin vähenemään, mikäli Ukraina liittyy osaksi Euroopan unionia. Maatalousyrittäjien mahdollisuuksia pärjätä entistä markkinavetoisemmassa toimintaympäristössä ei saa huonontaa heikentämällä yrittäjien liikesalaisuuksien suoja.

Julkisesta ympäristötiedosta

MTK on kiinnittänyt toistuvasti huomiota siihen, että Suomessa ei ole riittävän selvästi ja kokonaisvaltaisesti tarkasteltu henkilötietojen suojasta, julkisten ympäristötietojen saatavuudesta ja julkisuuslain julkisuusperiaatteen yhteensovittamisesta aiheutuvia ristiriitatilanteita. MTK pitää välttämättömänä, että nämä kaikki kolme näkökulmaa otetaan huomioon julkisuuslakia kehitettäessä.

Ympäristötiedon julkisuuden vaatimus ja merkitys on viime vuosina kasvanut muun muassa EU-lainsäädännön, Århusin sopimuksen tulkintalinjausten ja perustuslain ympäristövastuusäädöksen korostumisen myötä. MTK:n jäsenten näkökulmasta tämä on merkinnyt maa- ja metsätalouteen kytkeytyvän ympäristötiedon saattamista (tai sen uhkaa) yleisön saataville aikaisempaa tehokkaammin, millä on tai voi olla suoria ja välillisiä vaikutuksia esimerkiksi perustuslaissa turvattuun yksityiselämän suojaan, omaisuudensuojaan ja elinkeinovapauteen. Tämä tarkastelu puuttui mietinnön perusoikeusselvityksestä kokonaan. Toisaalta vastapainona henkilötietojen suojan merkitys on lisääntynyt EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon myötä. MTK toteaa, että julkinen ympäristötieto voi yhdessä tietyn tarkkuustason paikkatiedon kanssa käytännössä muodostaa henkilötietorekisteriin verrattavan kokonaisuuden. Esimerkiksi julkisuuslain soveltamistilanteissa ei kuitenkaan aina tällaisia tilanteita välttämättä tunnisteta ja jos tunnistetaan, epäselvä oikeustila voi hankaloittaa vastakkaisten intressien keskinäistä punnintaa ja asian ratkaisemista.

Tietojen luovutusrajoituksesta

Tietojen luovutusrajoituksen sisältämä viranomaisen mahdollisuus tiedustella tietopyynnön tekijältä lisätietoja pyynnön käsittelemiseksi perustuisi mietinnön mukaan jatkossa riskiperusteisempaan lähtökohtaan. Lisätietojen pyytämismahdollisuus olisi sidottu pyydettyjen henkilötietojen luonteeseen, määrään ja sen arviointiin, mikä merkitys pyydetyllä tiedolla on yksityiselämän suojan kannalta. Toisaalta viranomainen voisi pyytää lisätietoja myös, mikäli tietopyynnön perusteella on syntynyt perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman laillista perustetta. MTK:n näkemyksen mukaan tässä oltaisiin keventämässä hallinnollista taakkaa siten, ettei tietopyynnöissä tarvitsisi kertoa kuka kysyy ja mihin tarkoitukseen pyydettyjä tietoja ja samaan aikaan viranomaisen kynnystä kysyä lisätietoja tiedonpyytäjältä haluttaisiin nostaa. Tietosuoja toteutumisen tulisi olla painavampi asia kuin hallinnollisen taakan keventäminen eikä MTK siksi pidä esitettyä mallia kestäväenä.

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Kristeri Leena

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.